

(Α')

1923/XI/5

978/σ. α'

χ. αγνώστου

—*Cumpărat dela Marcu Pollac, la 5 Noem<brie> 1923¹.*—

1. Σημείωση της Βιβλιοθήκης: «Αγορασμένο από τον Μάρκου Πόλλακ, στις 5 Νοεμβρίου 1923».

1

1723/I/26

978/φ 1r-v

χ. Ιωάννη Αδάμη

πρόβλ. 4

**Απόφαση. Συκοφαντική δυσφήμιση. Χρεωστική ομολογία.
Σύμβαση μαθητείας. Ασφάλιση κινδύνου με καταπιστευτική πα-
ρακαταθήκη. Είσπραξη απαιτήσεων επ'αμοιβή. Συμψηφισμός.
Όρκος. Δικαστικός συμβιβασμός.
«Δεδικασμένο».**

- // Αρχή τῶν Ὑποθέσεων καὶ Κρίσεων.
^{2/} Ἐν ἔτει 1723. μηνὶ Ἰαννουαρίῳ 26. Εἰς Σιμπῖνι.
^{3/} Ὑπόδεσις τοῦ κὺρ Γιαννῆ Μπαλῆ μετὰ τοῦ κὺρ Κῶστα
^{4/} Ρούσου καὶ τοῦ μπασιᾶ Μαυρουδῆ.
^{5/} Ἐπαρ' ὁ ῥησιάσθησαν ἐνώπιον τοῦ Κριτηρίου ἡμῶν, καὶ δύο καὶ τρεῖς φο-
^{6/} ραῖς ὁ κὺρ Γιαννῆς Γεωργάκη τοῦ πίκλην Μπαλῆς ἀπὸ Τούρναβον, με' ^{7/}
τὸν κὺρ Κῶσταν Ροῦσον, καὶ κὺρ Μαυρουδῆν Κωνσταντίνου, ἀναφέρωντας
ὁ κὺρ ^{8/} Γιαννῆς, πῶς δὲν τὸ ὑποφέρ(ει) αὐτὸ ὅπου τὸν ἐφώναξαν διὰ
κλέπτῃν, καὶ ^{9/} ὅτι νὰ ἐγέλασεν τὸν φατούροντους Λάτζκον καὶ ἔκαμε
ζημίαν μεγάλην, καὶ ^{10/} ὅτι μετεκεῖνα τὰ μπάνιάτους πραγματεύεται, καὶ οὐ
μόνον τοῦτο, ἀλλὰ τοῦ εἶπαν ^{11/} ὅτι νὰ ἐμεταχ(ει)ρίσθῃ μίαν μάγισσαν, εἰς

τὸ νὰ ἀποστομώσῃ τοὺς μπασιάδες τοῦ ^{12/} παιδιοῦ, διὰ νὰ μὴν χαλεύουν τὸ τίποτάτους ἀπὸ λόγουτου, διὰ τὴν ὁποῖαν ὑπόδε-^{13/}σίν του, ἀποφασίσθῃ παρ' ἡμῶν, ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας νὰ ὀρκώνεται ὁ κύρ ^{14/} Γιαννῆς, τὸ πῶς δὲν μετέχ(ει) τίποτε ἀπὸ τὴν ζημίαν ἐκείνην, ἢ δὲν ἐσυνήργησεν ^{15/} με μαγ(εῖ)αις νὰ γένη ἡ ζημία αὕτη, καὶ τότε νὰ εἶναι ἐλεύθερος ἀπὸ τὴν συκοφαν-^{16/}τίαν. Καὶ οὕτως ἀποφασίσαμεν περὶ τοῦτου, Μετὰ ταῦτα πάλιν ἐφάνέρωσεν ^{17/} ἐνώπιον ἡμῶν ὁ κύρ Κῶστας Ροῦς(ος) δύο Ἰδιοχ(εῖ)ρους Ὁμολογίας τοῦ αὐτοῦ κύρ ^{18/} Ἰαννῆ, ὅπου ἀνέμεινε χρεώστης ἀπὸ τὴν ζημίαν ὅπου ἔκαμεν εἰς τὸ πρᾶμμα ^{19/} τῶν μπασιάδων του, καὶ ἐξήτ(ει) [ο Κῶστας Ροῦς(ος)] νὰ πλερώσῃ ὁ κύρ Ἰαννῆς τὰς Ὁμολογίας του, ^{20/} καὶ εὐρέθῃ εὐλογον ὅτι αἱ Ὁμολογίαι δὲν χαλνοῦν, ἀλλὰ πάντοτε νὰ πλερώνονται, ^{21/} καὶ ἀπεκρίθῃ ὁ κύρ Ἰαννῆς, ὅτι ἂν εἶναι χρ(εῖ)α νὰ πλερωθοῦν αἱ Ὁμολογίαι, ἅς τοῦ ^{22/} λογαριάσουν τὴν ῥόγαν τοῦ ὅπου τοὺς ἐδούλευσεν μισὸν χρόνον, καὶ νὰ τοῦ λογαριάσουν ^{23/} καὶ φαγούραν, ὅπου δὲν ἀναφέρουσιν νὰ τοῦ ἐλογάριασαν, καὶ ἄλλο ἀκόμη ὅτι ὅταν ^{24/} ἐπρωτοβάλῃ τοὺς ἄνωθεν μπασιάδες τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλη Κοκινᾶ, νὰ ἐνεχ(ει)ρίσθῃ-^{25/}σαν οἱ μπασιάδες τοῦ ἀπ αὐτὸν τὸν Ἀποστόλην κάποια πράγματα πατρικάτου, καὶ ^{26/} μερικαῖς πήχαις κατηφές ὡς 12. καὶ κάτι βερεσέδια νὰ μαζώνουν, ὥστε ἀπὸ τέκεῖνα ^{27/} νὰ δώσουν λογαριασμὸν καὶ νὰ πλερώνῃ ὁ Ἰαννῆς, διὰ τὰ ὁποῖα ἐρωτήσαντες ἡμεῖς ^{28/} τὸν κύρ Κῶσταν, καὶ κύρ Μαυρουδῆν, ἀρνήθησαν τὸ καθ' ὅλου, πῶς δὲν ξέβρουν, καὶ ^{29/} ἀνίσως ἦτον τίποτε νὰ ἐξέκαμαν ἀπὸ τὸν ῥηθέντα Ἀποστόλην καὶ ἀπὸ τὸν π(ατέ)ρα τοῦ ^{30/} κύρ Ἰαννῆ εἰς τὸ παντελές, Εἰς αὐτό δὲ ἐφάνη δίκαιον παρ' ἡμῶν, ὅτι νὰ ἔχουν ^{31/} νὰ ὀρκώνονται οἱ ἄνωθεν, πῶς δὲν ἔχουν καμίαν εἶδῃσιν, καὶ τότε νὰ τὰ πλερώνῃ ^{32/} ὁ κύρ Ἰαννῆς, τέλος πάντων, βλέποντες ἡμεῖς τὴν ἀσυστασίαν, καὶ ἀτενίζοντες ^{33/} εἰς τὸ εἰρηνικόν, νὰ λείπουν οἱ ὀρκοί, καὶ τὰ ἀποθησόμενα σκάνδαλλα, ἐκάμαμέντους ^{34/} διαλλαγὴν, καὶ ἔστρεξάντο ἐκάτερον μέρος, καὶ ἐξεκόπη ἡ ὑπόδεσις αὕτη ἐνώ-^{35/}πιον ἡμῶν, ὅτι νὰ τοὺς δίδῃ τοὺς μπασιάδες τοῦ ὁ κύρ Ἰαννῆς φλορίντζια οὐγκρι-^{36/}κα εἴκοσι πέντε, διὰ ὅλην τὴν σούμαν ὅπου νταβίζουν, καὶ πλέον νὰ ^{37/} δὲν μαλλώνουν, οὔτε νὰ γυρεύουν ἕνας ὑπὲρ τὸν ἄλλον τίποτε, οὔτε ὁ κύρ // <Ἰαννῆς> ἀπὸ τοὺς προειρημένους μπασιάδες του, οὔτε ἐκεῖνοι ἀπὸ λόγουτου, καὶ ἀπεδῶ ^{2/} καὶ ἐκ(εῖ)θεν ὅποι(ος) ἤθελεν ἀπὸ τὰ δύο μέρη νὰ ἐγείρῃ καμίαν σίγ<χ>ησιν περὶ τῆς ^{3/} ἄνωθεν ὑποδέσεως, ἢ νὰ χαλέψῃ τίποτε ἢ αὐτοῦ εἰς τὸ Ἑρδέλι, ἢ εἰς τὴν Βλαχίαν, ^{4/} ἢ εἰς τὴν Τουρκίαν, ἢ καὶ μαλλώσῃ καὶ ἀσχημολογήσῃ, λέγωντας ἀνάμεσόντους ψεύτην, ^{5/} ἢ κλέπτῃν, νὰ ἔχῃ νὰ δίδῃ γκλώμπαν F 24. Διὰ πίστωσιν καὶ ^{6/} στερέωσιν τῶν εἰρημένων καὶ γενομένων, ὑπογραφόμεσθῃ οἱ παρόντες.

^{7-13/} κοστακυσ κοστα νην προηστος, αναστάσιος γγήκαζ, στάμος αλβήζι, κωνσταντ(ει)νωσ κωπανου, θεωδουρος Ἰω(άννου), σταμος κοστα mpr, ελευθέρης αγγέλου mpr, ζάχος <ν>τετ(ου), Ἰωάν(νης) ἀδάμη νοτάρι(ος).

στ. 8-13 Αγωγή για συκοφαντική δυσφήμιση πραματευτή από τους πρώην εργοδότες του («μπασιάδες»). Η προσβολή πλήττει την τιμή του ενάγοντος, ιδιαίτερα ως προς την αξιοπιστία του στις συναλλαγές. Η αγωγή είναι πολιτική και όχι ποινική¹.

στ. 13-16 Επαγωγή αποδεικτικού όρκου από το Κριτήριο στον ενάγοντα, ότι δεν διέπραξε αυτά που διαδίδουν οι εναγόμενοι.

στ. 17-19 Ανταγωγή των εναγομένων για την εξόφληση από τον ενάγοντα δύο χρεωστικών ομολογιών, τις οποίες είχε εκδώσει για την αποπληρωμή της ζημίας («*ἀνέμεινε χρέωστης*») που είχε προκαλέσει στους εργοδότες του ως μαθητευόμενος.

στ. 20 «*εὐρέδῃ εὖλογον ὅτι αἱ ὁμολογίαι δὲν χαλνοῦν, ἀλλὰ πάντοτε νὰ πληρώνονται*»: η αξίωση που τίκτεται από χρεωστική ομολογία είναι απαράγραπτη².

στ. 21-30 Ένσταση συμψηφισμού³ του αντεναγομένου για : α) δεδουλευμένους μισθούς έξι μηνών και δαπάνη διατροφής, όπως προέβλεπαν τα δεσπίσματα της Κ⁴. β) την επιστροφή μιας μορφής καταπιστευτικής παρακαταθήκης, δηλαδή «*πατρικῶν πραγμάτων*» –προφανώς με χρηματική αξία–, και 12 πήχεων βελούδου, που τα είχε «*ἐγχειρίσει*» ως ασφάλεια ο άνθρωπος που συνόδευσε και σύστησε τον ενάγοντα στους εναγόμενους για να τον προσλάβουν ως μαθητευόμενο. Η νομή των πραγμάτων δεν είχε μεταβιβάσθει για υπάρχον χρέος του καταθέτη, αλλά για την ασφάλιση κινδύνου, δηλ. έναντι πιθανής ζημίας που τυχόν θα προξενούσε ο προσλαμβανόμενος γιος του⁵. γ) «*βερεσέδια*», δηλ. απαιτήσεις του πατέρα τού ενάγοντος από τρίτους, τα οποία είχε αναθέσει στους εναγόμενους να εισπράξουν έναντι αμοιβής⁶.

στ. 27-30 Ένσταση των εναγομένων για εκκαθάριση και πλήρη εξόφληση των απαιτήσεων του πατέρα τού ενάγοντος, που όμως δεν αποδεικνύεται με έγγραφα ή μάρτυρες.

στ. 30-31 Επαγωγή όρκου στους εναγόμενους–αντενάγοντες.

στ. 32-37 Απαλλαγή όλων των διαδίκων από τη δόση του όρκου, διότι το Κριτήριο πιθανολογεί ανειλικρίνεια ή μελλοντική αμφισβήτησή του και διαιώνιση της διαμάχης. Για να διαφυλάξει το κύρος του αποδεικτικού μέσου του όρκου, πείθει τους διαδίκους να κάνουν συμβιβασμό⁷ με περιεχόμενο που ορίζει το Κριτήριο, συμψηφίζοντας τις αμοιβαίες απαιτήσεις των διαδίκων, έστω και αν είχαν προκύψει από διαφορετικές αιτίες.

στ. 2[φ Ιν]-5 Στοιχεία δεδικασμένου για τον δικαστικό συμβιβασμό: Απειλείται πρόστιμο για όποιον διάδικο κινήσει αγωγή για την ίδια υπόθεση ή ανακινήσει θέματα ηθικής φύσης εναντίον του αντιδίκου του, είτε στην Τρανσυλβανία είτε σε άλλο τόπο όπου δραστηριοποιούνταν οι διάδικοι επαγγελματικά. Η εξασφάλιση του δεδικασμένου με την απειλή προστίμου είχε νόημα για την περίπτωση προσφυγής σε οθωμανικό

δικαστήριο ή σε δικαστήριο των ρουμανικών Ηγεμονιών –της Βλαχίας ή της Μολδαβίας– τα οποία, τυπικά, δεν δεσμεύονταν από τις αποφάσεις του Κριτηρίου της Κ. Για τα τρανσυλβανικά δικαστήρια δεν ετίθετο θέμα, διότι βάσει του Προνομίου της Κ του 1701, όπως και του προηγούμενου (1639) και του επόμενου (1777), η δικαστική δικαιοδοσία της Κ επί των μελών της και γενικά επί των ξένων εμπορών ήταν αποκλειστική σε α' βαθμό⁸.

1. Για το ποινικό, όπως χαρακτηρίζεται σήμερα, δίκαιο της Κ και τα προστατευόμενα από αυτό αγαθά, βλ. ΕΚΣ, σσ. 212-228· ιδιαίτερα για την προσβολή της τιμής και την οικονομική σημασία της βλ. ό.π., σσ. 225-226.
2. Σχετικά με το κύρος της χρεωστικής ομολογίας, ό.π., σ. 186 και σημ. 130· επίσης Θ. 29(1691) § 3 (ό.π., 311-312).
3. Ό.π., σ. 193, 195 σημ. 181, 200, 204
4. Ό.π., σσ. 200, 177-178· βλ. και Θ. 2(1639), 22(1666) § 10, 27(1691-92) § 3 εδ. α', κλπ. (ό.π., σσ. 269, 289 και 304 αντίστοιχα).
5. Βλ. ενδεικτικά ό.π., σσ. 183-184 και σημ. 113.
6. Πρβλ. αν. Μέρος Α', π.χ. εγγρ. 1 και 28.
7. Βλ. ΕΚΣ, σσ. 193-194.
8. Ό.π., σσ. 142-143 και τις εκεί παραπομπές. Για τη λειτουργία μηχανισμού που ισοδυναμούσε με δεδικασμένο, βλ. π.χ. Θ. 22(1666) § κγ' (ό.π., σ. 291).

2

1723/IX/10

χ. Ελευθέρη Αγγέλου

978/φ 3ν

πρβλ. 202

Απόφαση οριστική. Σύμβαση («όμολογία») εργασίας εμπορικού αντιπροσώπου-πράκτορα (φατούρου με λογαριασιν).

Υπαίτια μη εκτέλεση συμβάσεως. Θετική και αποθετική ζημία. Συμψηφισμός.

// Ετη 1723 σεμπ<τ>ενθρίου – 10 εἰς Συμποίν'

²/ Επαρησιάστηκεν ο κυρ Γιανάκις Αδάμι μετα του αδελφού αυτού ³/ Γιοργάκι κατεμπροσθέν ημών τον ηποκάτοδε γεγραμένον ⁴/ εσόντάς καί να ήχέν τον αδελφόν αυτου Γεοργάκιν φατουρόν στο ⁵/ μπόλτη κα<ι> στα πανηγίρια να το<υ> πουλίπραμα με λογαρίασιν ⁶/ φανερώνοντάς ο κυρ Γιανάκις μια ομολογία του Γιοργάκι ⁷/ να τον δουλεβοι ενποιίστημένα και να τον αφικράτοί σε ότη η⁸/δελε τον προστάξί και αυτος ο Γιοργάκις ος κακόγνομός οπου ⁹/ ήτον δεν [[ελ]] αφικραζονταν κατα τοίν ομολογίαν του οσου να ¹⁰/ τεληοσι ο κιρός του και [[τι]] περνοντας του λογαριαζμόν.